

PARDUBICKÁ TELEGRAFIA OČIMA POLSKÉ DIPLOMACIE

Jan NĚMEČEK

Na podzim 1927 se polský generální štáb v souvislosti s modernizací pojítek v armádě začal zajímat o možnost dodávek spojovacího zařízení pro polskou armádu od pardubické továrny Telegrafia. Dne 19. října 1927 zaslal náčelník II. odboru polského generálního štábu polskému vojenskému atašé v Československu, pplk. Janu - Witoldu Bigovi žádost, aby v souvislosti se záměrem generálního štábu učinit objednávku na 3 000 telefonních aparátů a 800 přepojovačů získal informace o pardubické firmě Telegrafia.

Pplk. Bigo požádal o spolupráci polský konzulát v Praze, jenž v odpověď připravil zprávu, která shrnovala situaci Telegrafie v roce 1927:

„Telegrafia, československá továrna na telegrafy a telefony akc. spol. Pardubice byla zaregistrována v obchodním rejstříku Okresního soudu v Chrudimi 8. 10. 1923 jako akciová společnost

Akciový kapitál..... 8.000.000,- Kč

Správní rada: inž. Jaroslav Klika, min.[isterský] rada Praha XII.

Emil Brejcha, šéf sekce	Praha-Smíchov
František Rážek	Olomouc
prof. inž. Karel Rosa	Olomouc
Antonín Tymich, továrník	Olomouc
Karel Hrabšík, ředitel	Pardubice
inž. Jaroslav Osten	Praha-Smíchov
inž. Jan Strounec	Praha-Smíchov
Karel Bajer, min.[isterský] rada	Praha II.
Josef Kašpárek, ředitel banky	Praha II.
Prokurista: Alois Kliegel, úředník	Praha I.

Společnost byla založena hned po politickém převratu pod patronátem a s účastí státu, a to s cílem vyrábět telegrafní a telefonická zařízení,

aby byla získána nezávislost na zahraniční produkci. Na počátku byla zřízena továrna v Roztokách u Prahy po fúzi se dvěma menšími továrnami na výrobu automatů Gabel a Adler (Čechy) a firmou Jevsen, Velešín u [Českých] Budějovic (Čechy), následně byl v Pardubicích zakoupen větší tovární objekt, který byl postupně značně rozšířen. V tomto továrním objektu byla centralizována výroba telefonů a telegrafů. Společnost získala od fy Relay Ant. Co. v Londýně automatický systém Relay na jeho zavedení v Československu, zpočátku v Praze. Firma rovněž měla účast v podnicích Radioslavia, akc. spol. pro bezdrátové telegrafy a telefony, ve firmě Bulgarska Telegrafia akc. spol. a ve firmě Akc. spol. pro výrobu telefonů a telegrafů v Praze a Olomouci. Byly zřízeny pomocné dílny a zařízení s nejnovějšími stroji. Firma je zaměstnávána hlavně státními zakázkami, pracuje však také pro export. Mezi jiným zařídila telefonickou centrálu v Olomouci, rozšířila centrálu v Teplicích a založila automatickou centrálu v Praze - Žižkově. Podnik se zabývá rovněž výrobou radiových lamp. Obchodní obrat firmy je stále dobrý, továrna zaměstnává přiměřeně dle potřeby několik set pracovníků. V Praze II., Národní tř. 25 je filiálka společnosti.

Vedení podniku se nachází v dobrých rukou ústředního ředitele Karla Hrabšíka, který se horlivě stará o zvýšení zájmu.

Akciový kapitál spol.[ečnosti] zpočátku obnášel 1.000.000, - Kč. V roce 1920 bylo schváleno zvýšení kapitálu na 8 mil.[ionů] Kč s cílem zakoupit a převzít výše jmenované dvě menší továrny. Akciový kapitál se dělí na 40 tis.[íc] po 200 Kč, ze kterých státní správa vlastní 50%. Živnostenská banka, o kterou se podnik finančně opírá, vlastní rovněž větší část akcií. Bilance společ.[nosti] za r. 1925 vykazuje společně s přenosem Kč 180.071, čistý zisk ve výši 1.750.665 Kč. Bylo rozhodnuto o následujícím rozdělení tohoto zisku: 10% dividendy, tj. 20 Kč, což činí dohromady Kč 800.000, do rezervního fondu bylo zasláno Kč 165.066, na tantiémy určeno 117.550, na fond pochybných nároků Kč 300.000, na mimořádné výdaje a rezervní fond přesunuto Kč 106.336, na renumerace určeno Kč 42.992, na fond pro pracovníky Kč 142.992 a zbytek ve výši Kč 159.718 přenesen na nový účet. Společnost disponuje velkým vlastnictvím realit. Finanční záležitosti firmy jsou uspořádány. Placení a poplatky předsednictvo uskutečňuje dosud podle dohod, což potvrzují dodavatelé. Všeobecné mínění o firmě je dobré... [pasáž o bulharské pobočce bude dále citována z hlášení pplk. Biga].

Podle posledních informací továrna v Pardubicích utrpěla v důsledku všeobecné hospodářské krize. Přesto však dosáhla milionových obrátů. Vlastnictví realit je potvrzeno nahlédnutím do hypotečních knih. 30. 6.

1927 je prostá zadlužení. Jak již bylo výše zmíněno, byla dne 19. 6. 1927 pod názvem „Anonima Akzionerna Druschestwo Bulgarska Telegrafia Sofia, na které je československá vláda zúčastněna 51%.“¹⁾

Polský atašé pak na základě této zprávy vypracoval své vlastní hlášení pro náčelníka II. odboru generálního štábu (byť zprávu konzulátu k němu připojil). Shrnuje v něm výše uvedené poznatky a navíc udává: „... Mimo to továrna pracuje také v menší míře pro export a bude se účastnit ve významnější míře v bulharské továrně na telefonní a telegrafní přístroje, která byla utvořena v Sofii s akciovým kapitálem 5 miliónů leva... [Telegrafia] je solidní firma, která plní své závazky. Všeobecné mínění o firmě je příznivé. Technicky stojí na vysoké úrovni a může vyhovět všem objednávkám. Továrna dodala československé armádě telefonní aparáty. Na moji otázku v tomto ohledu mi M[inisterstvo] N[árodní] O[brany] naznačilo příznivé mínění o firmě, která je považována za solidní, silnou, technicky stojící na úrovni a hodnou doporučení.“²⁾

Další dokumenty stran této záležitosti již ve zmíněném spise nejsou. Ale ať už byl osud polského zájmu o československou dodávku spojovacích zařízení jakýkoliv, jedno z těchto dokumentů vyplývá jasně: pardubická továrna Telegrafia byla firmou s vysokým kreditem na domácí i zahraniční scéně, který si udržela po celé předválečné období.

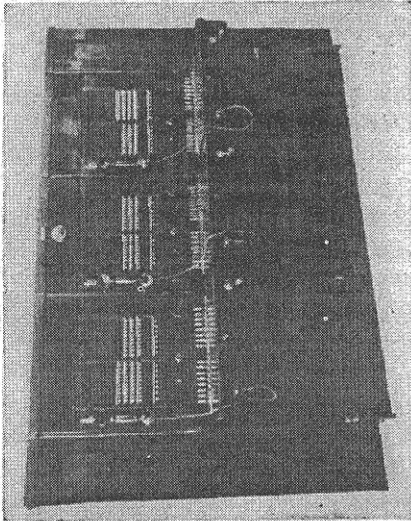
1) Archiwum Akt Nowych Warszawa, fond Attachés wojskowi R.P. 1919-1939, teczka A II/37/2. Zpráva je nepodepsaný strojopis, datovaný 25. října 1927, z polštiny přeložil JN.

2) Tamtéž, Bigova zpráva II. odboru polského generálního štábu.

Oddíl pro ra-
 diotelegrafii.

Ústřední pře-
 pojovače šňu-
 rové, bezšňu-
 rové, klapkové
 a zárovkové.

Telefonní pří-
 stroje, zvůnky,
 články, trans-
 formátory, jo:

Telet. Parde-
 bice číslo 246.

bieskojistky,
 tláček a tiež
 ostatní slabo-
 proudové pří-
 stroje vyrábí
 a prompně do-
 dává Ksl. továrna
 na telegrafy a
 telef. akc. spol.

TELEGRAFIA
 PRAHA I., NÁRODNÍ TRÍDA, ČÍSLO 25. Telefon 7.400.
TOVÁRNA: PARDUBICE-VELEŠÍN.

Inzerát pardubické Telegrafie, in: Český svět Pardubicům, 1924.